

Mii gokčojuvvo?

Jus leat mátkkoštan ruoktot ovdan dikšui mii gokčojuvvo almmolaš fáaldaga bokte de dus sáhtá leat riekti mátkebuhtadussii. Váldonjuolggadus lea ahte pasieantamátki buhtaduvvo dihto meriin kilomehteris, vaikko makkár fievrro leaččat geavahan. Mátki ferte leat gaskkal 10 ja 300 kilomehter juohke guvlui ja ferte mátkkoštit eanet go okta tákstaavádaga almmolaš sáhtuin. Jus leat mátkkoštan eanet go 300 km de gokčojuvvo hálbimus almmolaš sáhttu meriin.

Ná ozat

Sáhtát eanaš pasieantamátkkiid ohcat digítalalaččat go čálihat sisa helsenorge.no`i.

Muhton ohcamiid ferte sáddet mátkerehketskovi bokte báberhámis. Dát gusto jus leat pasieanta, ja

- leat mátkkoštan kursii dahje oahpahussii.
- ožžot divššu eará EØS-riikkas.
- ledjet dikšunmátkkis Oslo universitehtabuohcciviesu hálddus.

Seammá čuoggát gustojit jus ozat ovdagohccin, fuollaváhnemin, oapmahažžan dahje mieđušteaddjin.

Ohcan sáddejuvvo:

Pasientreiser HF, Postboks 2533 Kjørbekk, 3702 Skien

Jus ozat mátkkiid mat guoskkahuvvojit

- dearvašvuodaállan áigemeari rihkkun
- čiegus čujuhus
- orgánadonašuvdna
- tuberkulosaiskkus
- mánát hearckes bearašdiliin

Dákkár mátkkiid oktavuodas de sáddejuvvo mátkerehketskovi:

Pasientreiser HF, Postboks 2864 Kjørbekk, 3702 Skien

Oppalaččat

- **Bagadeapmi ja dieđut:** Mátkerehketskovi lea guovtte siidosáskovi. Dát bagadus čilge juohke čuoggáskovis. Jus dárbbasat eanet dieđuid de sáhtát ringet Pasieantamátkkiid telefonna 05515. Gávnnaid maid eanet dieđuid pasieantamátkkiid ja vuoigatvuođaidat birra helsenorge.no siiddus.
- **Dehálaš skovi deavdimis:** Muite vuolláičállit ja deavdit kontonummira 9. čuoggái ovdal sáddet skovi. Jus leat deavdan dieđuid mat gáibidit duođastusaid, dahje jus galggat eará lassidieđuid buktit de deavddát dáid 8. čuoggávuollái. Jus lea menddo unnán sadji de geavahat sierra báhpára man bijat mielddusin. Geavat stuorra bustávaid go deavddát.
- **Sáddejuvvo poastta mielde:** Fertet sáddet skovi ja vejolaš mildosiid poastta mielde, ii fal šleađgapoasttain. Dát lea du persovnnasuodjalusa várás. Fertet ieš máksit poastagoluid go Pasieantamátkkit ii govčča dan.
- **Okta skovi juohke dikšunbáikki várás:** Fertet sierra skovi deavdit juohke dikšunbáikki várás masa leat mátkkoštan. Jus dus leat mánga ovttalágan mátkki seammá dikšunbáikái de sáhtát ovttain skoviin ohcat, 6. čuoggávuolde.

- **Vuollil 100 ruvnu:** Dohkkehuvvon gollu vuollil 100 ruvnu ii máksojuvvo. Jus sáddet eanet ohcamiid guđa mánu siste ja golut šáddet oktiibuot eanet go 100 ruvnu de máksojuvvo olles buhtadus.
- **Mearit:** Stuorradiggi mearrida pasieantamátkkiid buhtadusmeriid. Dáid gávnnaid helsenorge.no`s.
- **Áigemearri:** Muite sáddet ohcama mañimusat ovdal 6 mánu dikšuma rájes. Sáhtá spiehkastat dán njuolggadusas jus ledjet dakkár dilis ahte ii lean vejolaš sáddet ohcama ovdal, dahje jus dearvašvuodaállitnodat attii dutnje veuru dieđuid áigemeriid birra ohcama ektui. Jus nu lea dilli de fertet bidjat duođastusa divššodeaddjis mielddusin mii duođasta dán.
- **Iežasoassi ja friijakoarta:** Jus ii leat friijakoarta de gessojuvvo juohke mátkkis iežasoassi. Jus leat mátkkoštan ovdos maños de gessojuvvojit guokte iežasoassi. Friijakoarta registrerejuvvo automáhtalaččat de don it dárbbas dan bidjat mielddusin. Jus leat friija dikšunválljema oktavuodas mátkkoštan de gessojuvvo stuorát iežasoassi mátkái, beroškeahhtá lea go friijakoarta vai ii. Friija dikšunválljema mátkkiid oktavuodas ii rehenastojuvvo iežasoassi vuodđun friijakoarta huksemii.

Don it dárbbas máksit iežasoassi jus

- ledjet vuollil 16 jagi.
- ledjet mieđušteaddji.
- dutkojuvvojit, dikšojuvvojit dahje iskojuvvojit almmolašvárálaš dávdá dihtii.
- iskojuvvojit dahje dikšojuvvojit bargobártti dahje soahtebártti dihtii.
- ledjet beaivedivššus bákkolaš psyhkalaš dearvašvuodaállitdivššus.
- ledjet sajuštuvvon bákkolaš psyhkalaš dearvašdikšui.
- ledjet oapmahaš ja mátkkoštit mánáid ja nuoraid psykiátralaš poliklinihkkii.
- ledjet donor (sihke ovda- ja mañjeliskosiid oktavuodas lassin ieš donerenčuohpahussii).
- sirdojuvvojit guovtti ásašusa gaskkas seammá dearvašvuodaállitnodagas.
- mátkkoštit abortalávdegotti meannudeami áhpehisvuoda gaskkalduhttima mañjel vahku 12 meannudanášši oktavuodas.
- it ožžon divššu ovdal áigemeari ja leat vásihan dikšofállama áigemearihkkuma.

Jus bajábealde namuhuvvon čuoggát gustojit dutnje de fertet bidjat duođastusa dasa mielddusin. It dárbbas bidjat duođastusa mielddusin jus ledjet vuollil 16 jagi go mátkki dáhpáhuvai.

- **Friija dikšunválljen:** Jus leat mátkkoštan buohccivissui, guovllupsykiátralaš guovddáži dahje ásašussii mii fállá doaresfágalaš erenoamáš divššu gárrenmirkkogeavaheapmái iežat ássanguovllu olggobeale de galgá máksojuvvo stuorát iežasoassi. Muhto jus leat mátkkoštan ruovttu lagamuš báikái mii fállá dákkár divššu de galggat dušše máksit dábálaš iežasoassi.

1. Dieđut ohcci birra

Muital gii ohccá. Galggat dušše ovtta válllejumi russet ruođuide.

- **Pasieanta:** Go leat mátkkoštan okto ja leat pasieanta. It dárbbáš bidjat bohtinduođastusa mielddusin jus miedat 9. čuoggás ahte Pasieantamátkkit sáhhtá viežžat bohtinduođastusa elektrovnnalaččat.
- **Pasieanta, ja háliidat mieđušteaddji goluid gokčojuvvot:** Go leat pasieanta guhte leamaš divššus ja lei dárbu mieđušteaddjái. Fertet bidjat mielddusin duođastusa divššodeaddjis ahte lei dárbu mieđušteaddjái. Mánát vuollel 18 jagi eai dárbbáš dákkár duođastusa. It dárbbáš bidjat bohtinduođastusa mielddusin jus miedat 9. čuoggás ahte Pasieantamátkkit sáhhtá viežžat bohtinduođastusa elektrovnnalaččat.
- **Mieđušteaddji:** Go leat muhtuma mieđuštan pasieantamátkkis. Fertet bidjat mielddusin duođastusa divššodeaddjis ahte dearvvašvuođalaš sivaiddihtii lei dárbu mieđušteaddjái. Fertet maid bidjat mielddusin bohtinduođastusa divššodeaddjis ahte pasieanta leamaš divššus. Jus sáhhtá duođastit ahte almmolaš sáhhtu geavahuvvui de sáhhtiba sihke pasieanta ja mieđušteaddji buhtaduvvot. Váldonjuolggadus lea ahte okta mieđušteaddji gokčojuvvo. Sáhtát ohcat ahte guokte mieđušteaddji gokčojuvvojit jus divššodeaddji duođasta ahte dearvvašvuođasivaiddihtii lei dárbbášlaš. Dasa lassin gokčojuvvojit golut guovtti mieđušteaddjái jus guokte váhnema čuovvuba duođalaččat buohccán máná ruoktot ovdan buohccivissui. Jus ledje guokte mieđušteaddji mátkkis de ferte dieđuid nuppi mieđušteaddji birra deavdit 8. Čuoggá vuollái dahje sierra báhpárii.
- **Fuolaheaddji mánái vuollel 12 jagi:** Go ozat fuolaheaddjin mánái vuollel 12 jagi de it dárbbáš bidjat bohtinduođastusa mielddusin jus 9. čuoggás miedat ahte Pasieantamátkkit sáhhtá viežžat dáid dieđuid.
- **Fuolaheaddji mánái gaskkal 12–18 jagi:** Go ozat fuolaheaddjin mánái gaskkal 12–18 jagi de fertet bidjat bohtinduođastusa man oaččut divššodeaddjis mielddusin, dahje máná sáhhtá 9. čuoggás miehtat ahte Pasieantamátkkit sáhhtá viežžat dáid dieđuid.
- **Ovdogohcci/fápmuduvvon olmmoš/fuollaváhn:** Go ozat ovdogohccin dahje fápmuduvvon olmmožin ja pasieanta guhte lea ovdogohccojuvvon dahje gean bealis dus lea fápmudus leamaš divššus, dahje go ozat fuollaváhnemin ja fuollamánná leamaš divššus. Fertet bidjat mielddusin duođastusa ahte leat ovdogohcci, fápmuduvvon olmmoš dahje fuollaváhn. Jus fuollamánná lea gaskkal 12 ja 18 jagi de ferte bohtinduođastus biddjot mielddusin. Jus dasa lassin ledjet mieđušteaddji de fertet deavdit iežat dieđuid 3. čuoggá vuollái.
- **Oapmahaš:** Go ozat iežat goluid gokčama pasieantta oapmahažžan. Oapmahaččaid mátkkit gokčojuvvojit dušše muhtumin. Dalle go:
 - Máná vuollel 14 jagi lea mátkkoštan galledan dihtii iežas fuolaheaddji guđes lea heaggaváralaš dávda/sivva ja fuolaheaddji ii nagodan ieš mátkkoštit ruoktot dikšunbáikkis. Divššodeaddji doavttir ferte duođastit ahte dávda/sivva lei heaggaváralaš ja ahte dikšu bisttii unnimusat guokte vahku.

- Lagaš oapmahaččat leat mátkkoštan mánáid ja nuoraid psykiátralaš poliklinihkkii (BUP) dahje bearašsuodjalankantuvrii. Sii fertejit leat gohččojuvvon fágalaš jodiheaddjis. Muite bidjat duođastusa das mielddusin.
- Jus oapmahaš lea mátkkoštan gelbbolašvuođaguovddáži olbmuide main leat hárvenaš ja unnán dovddus diagnosat ja doaibmahehttehusat.
- Jus oapmahaččat leat mátkkoštan kursii dahje oahpahussii man dearvvašvuođasáhus lágida. Jus oapmahaš galgá oažžut mátkegoluid kursii dahje oahpahussii man dearvvašvuođasáhus lágida de ferte ásahus leat gohččon dahje čujuhan dasa, kursas dahje oahpahas ferte leamašan mediinnalaš dahje dikšui guoskevaš sisdoallu ja kursaorasálastin fertii lean dárbbášlaš pasieantta bohttevaš čuovvoleapmái. Muite bidjat duođastusa dása mielddusin.
- Jus máná vuollel 18 jagi, guhte lea oapmahaš váhnemii dahje oabbái/villjii lea mátkkoštan deaivan dihtii dearvvašvuođabargiid mat galge fuolahit máná dárbbuid dieđuid háhkamii ja dárbbášlaš čuovvoleapmái. Dát gusto váhnema dahje oappá/viellja
 - psykalaš dávdii
 - gárrenmirkkodarváneapmái
 - duođalaš somáhtalaš dávdade/sivaide
 - jápmimii

Muite bidjat duođastusa divššodeaddjis mielddusin. Dát vuoigatvuohta go máná lea mátkkoštan galledit dahje servvoštallat váhnemiin dahje oappáiguin/vieljaiguin.

Oapmahaččat fertejit bidjat bohtinduođastusa divššodeaddjis mielddusin.

2. Dieđut pasieantta birra

Jus ozat pasieantan, fuolaheaddjin, mieđušteaddjin, ovdogohccin dahje fuollaváhnemin de devdojuvvojit persovnnadieđut pasieantta birra. Jus ozat oapmahažžan de ii devdojuvvo dát čuokkis.

3. Dieđut mieđušteaddji/oapmahačča/fuolaheaddji birra

Jus ozat pasieantan ja háliidat mieđušteaddji goluid gokčojuvvot, dahje jus ozat mieđušteaddjin, oapmahažžan dahje fuolaheaddjin de deavddát dán čuoggá.

Mieđušteaddjis sáhhtá leat vuoigatvuohta goluid gokčojuvvot seammá njuolggadusaid vuođul go pasieanttas go pasieantta divššodeaddji duođasta ahte lei dárbu mieđušteaddjái dearvvašvuođalaš sivaiddihtii. Pasieanta vuollel 18 jagi eai dárbbáš duođastusa ahte lei dárbu mieđušteaddjái.

Jus sáhhtá duođastuvvot ahte almmolaš sáhhtu geavahuvvui de sáhhtiba sihke pasieanta ja dárbbášlaš mieđušteaddji dáid goluid fitnet gokčojuvvot.

Jus geavahit biilla de gokčojuvvo juohke kilomehteriid bokte dihto meriin, beroškeahhtá galle mielčuovvu leat. Mieđušteaddji ii galgga iežasosi máksit mátkkis.

Jus pasieanta ja mieđušteaddji duođašteaba ahte geavahuvvui almmolaš sáhttu mátkkis mii lei vuollil 300 km de gokčojuvvojit guokte kilomehterbuhtadusa. Jus mátki lei eanet go 300 kilomehter de gokčojuvvo hálbimus almmolaš sáhttu meriin goappašiid.

Ná russet:

- Jus dus lei seammá mátki go pasieanttas mieđušteaddjin/ oapmahažžan/fuolaheaddjinn de russet dan.
- Jus olles mátki lei pasieantta haga de fertet russet ahte mátkkoštit pasieantta haga.
- Jus oasis mátkkis ledje pasieantta haga de fertet russet ahte
 - mátki álggi eará sajis go pasieanttas
 - mátki nogai eará saddjái go pasieantta mátki
 - mátkkoštit ruoktot ovdan dikšunbáikái dan botta go pasieanta lei divššus.

Mieđušteaddji mátkeguhkkodat pasieantta haga goappašiid guvlui (maidái feargajohtolat) devojuvvo 6. čuoggái. Dás sáhtta maid mieđušteaddji ohcat liigegoluid dego bomma, parkeren dahje biikadeahkkadivvaga gokčojuvvot mátkkis mii lei pasieantta haga.

Mieđušteaddji sáhtta maid ohcat borran- ja idjadanbuhtadusa ja buhtadusa bálkámassimis. Dán deavdá 7. čuoggái.

Sajuštuvvon máná váhnemat

Jus ozat váhnemin mátkebuhtadusa mátkái dikšunásahussii gos iežat máná lea sajuštuvvon de deavddát mátkki siva 8. čuoggái dahje sierra báhpárii. Muite bidjat fárrui mildosa divššodeaddjis mii čilge dilálašvuoda.

Čuovvovaš oktavuodain lea váhnemiin riekti oažžut mátkkiid dikšunbáikái gokčojuvvot:

- Ovddos maŋos dikšunásahussii máná sajušteami oktavuodas. Muite bidjat duođaštusa mielddusin.
- Go váhnen mieđušta duođalaččat dahje heaggaváralaččat buohccán máná guhte lei sajuštuvvon dikšunásahas, ovdamearkka dihtii ruovttumátkkiin virgelobiid oktavuodas. Muite mildosa bidjat mii duođašta ahte máná lei duođalaččat dahje heaggaváralaččat buohcci.
- Jus ásahus medisiinnalaš sivaid dihtii gohččui váhnemiid boahtit máná lusa. Ovdamearkka dihtii oažžun dihtii dieđuid máná dávdavdaneami ja viidásut divššu birra dahje oažžun dihtii oahpahusa máná dávdá oktavuodas. Muite bidjat duođaštusa dákkár diliin mielddusin.
- Ovtta váhnemii ovddos maŋos oktii vahkkui, ásahussii gos máná lei sajuštuvvon 14 beaivvi. Muite bidjat duođaštusa pasieantta boahtináiggis ja sajušteamis mielddusin.

Jus ohcojuvvo goappaš váhnemiid mátkkiid gokčojuvvot de ferte vuosttaš váhnema dieđuid deavdit 3. čuoggái ja nuppi váhnema dieđuid ges 8. čuoggái dahje sierra báhpárii.

4. Dieđut dikšunbáikki birra

Deavdde dikšunbáikki nama, čujuhusa, boahtináiggi ja goas dikšu nogai.

Boahtinuođaštus

Duođaštus ahte leat leamašan divššus vižžojuvvo sierra registaris jus pasieanta lea dasa miehtan 9. čuoggá vuolde. Dalle ii dárbbáš boahtinuođaštusa bidjat mielddusin go ozat.

Boahtinuođaštus ferte ankke mielddusin go

- fuolaheaddjii ohccá mánnái gaskkal 12 ja 18 jagi
- mieđušteaddji ohccá
- oapmahaččat ohcet
- lei mátki kursii dahje oahpahussii
- mátki lei dakkár dikšui mii ii registrerejuvvo elektrovnnalaččat
- olmmoš guđes čiegus čujuhus ohccá
- mátki lei dikšunfállama áigemearihkkuma oktavuodas
- mátki lei orgánadonašuvvna oktavuodas
- mátki lei tuberkolosaiskosa oktavuodas

Friija dikšunválljen

Jus leat geavahan iežat rievtti friija dikšunválljemii de fertet russet dasa. Dalle šattat máksit stuorat iežasoasi juohke mátkegaskkas.

Jus šaddet mátkkoštit olggobeallái iežat dearvašvuodaregiovna (Davvi, Gaska-Norga, Oarji dahje Lulli-Nuorta Dearvašvuohhta) go lei lagamus báiki gos dikšu fálojuvvo de ferte dát duođaštuvvot divššodeaddjis almmolaš buohcciviesus iežat dearvašvuodaregiovnas. Dalle mávssát dábálaš iežasoasi.

Lagamus báiki

Váldonjuolggadus lea ahte mátkegolut lagamus dikšunbáikái gokčojuvvojit. Mátkkit vuoddearvašvuodabálvalusaide (ovdamearkka dihtii fástadoaktárii) rehkenastojuvvojit buot mátkkit iežat gieldda siste dego lagamus báikin. Mátkkit spesialistadearvašvuodabálvalusaide (ovdamearkka dihtii buohccivissui dahje spesialistaid lusa) rehkenastojuvvojit buot mátkkit iežat dearvašvuodaregiovna siste dego lagamus báikin. Jus dus lea duođaštus iežat divššodeaddjis ahte fertejit mátkkoštit iežat guovllu olggobeallái divššu go iežat ássangielladas dahje dearvašvuodaregiovnas ii fálojuvvo dárbbášlaš dikšunfálaldat de sáhtát maid fitnet iežat mátkegoluid gokčojuvvot. Ferte leat divššodeaddji iežat gielddas dahje dearvašvuodaguovllus guhte duođašta dán. Ii leat doarvá ahte vejolaš olggobeale divššodeaddji dadjá ahte lea áidna guhte fállá divššu.

Jus dikšunbáiki olggobeale iežat gieldda dahje regiovna lei geográfalaččat lagamus dikšunbáiki iežat álbmotregistrerejuvvon ássanbáikki de sáhtát maid fitnet mátkki gokčojuvvot. Dát gusto jus ovdamearkka dihtii ásat gielddarájá lahkosis. Jus dát gusto dutnje de fertet vuodustit 8. čuoggás.

Mátkkit vuollil 10 kilomehtera/ovtta tákstaavádaga siste

Sáhtát ohcat mátkkiid vuollil 10 kilomehtera dahje jus mátki livččii sáhttit čađahuvvot ovtta tákstaavádaga siste almmolaš sáhtuin gokčojuvvot jus divššodeaddji duođašta ahte lei dárbbášlaš biilla dahje drošša geavahit dan mátkái. Divššodeaddji ferte dalle duođaštit ahte ledje dearvašvuodalaš sivat dása dahje ahte mátki lei heahtheadivššu váráš.

Sáhtát maid fitnet gokčojuvvot mátkki ovtta tákstaavádaga siste jus it livčče juksan divššu jus almmolaš sáhtuin livččet johttán. Dán fertet de čilget 8. čuoggás dahje sierra báhpárii.

5. Mátki eará báikkis/báikái go álbmotregistrerejuvvon čujuhussii

Jus leat mátkkoštan eará báikkis go iežat álbmotregistrerejuvvon čujuhus de fertet dan čujuhusa dása deavdit. Muital siva dása ja ahte lei go mátki dikšunbáikái vai dikšunbáikkis. Váldonjuolggadus lea ahte Pasieantamátkkat gokčá goluid seammá meriin go livččii álbmotregistrerejuvvon čujuhussii/čujuhusas lagamus dikšunbáikái ja ruoktot fas. Jus mátki lea hálbbit go livččii lean álbmotregistrerejuvvon čujuhusas de gokčojuvvo mátki dan čujuhusa rájes gos vulget.

Jus šaddet mátkkoštit eará báikkis go álbmotregistrerejuvvon čujuhusas barggu, studerema, suodjalusbálvalusa dahje institušuvnna sajušteami dihtii de sáhttet mátkegolut gokčojuvvot vaikko mátki álbmotregistrerejuvvon čujuhusas livččii ge hálbbit.

Vuordemeahtun dikšundárbu

Jus fáhkka dárbbasit divššu ja it lean álbmotregistrerejuvvon ássanbáikkis de sáhtát fitnet gokčojuvvot mátkki jus mátkkoštit lagamus dikšunbáikái. Fertet bidjat mielddusin duođaštusa divššodeaddjis ahte lei vuordemeahtun dárbu dikšumii.

Bargobárti

Jus bártidit barggus ja vulget dikšut ja de ruoktot ássanbáikái de buhtaduvvojit mátkegolut ruoktot. Fertet bidjan mielddusin duođaštusa divššodeaddjis ahte ledjet divššus bargobártti oktavuodas.

6. Dieđut mátkki birra

Dán ruođu deavddát jus ozat lassigoluid gokčojuvvot, eanet go ovtta mátkki seammá dikšunbáikái, dahje jus leat mátkkoštanfievrru/vuogi lonuhan mátkkoštetttiin.

Okta mátki dikšunbáikái

Jus dus lea dušše okta mátki dikšunbáikái ja go leat lonuhan fievrru mátkkoštetttiin dahje áiggut ohcat lassigoluid gokčojuvvot de geavahat ovtta linjjá juohke fievrru várás. Jus ovdamearkka dihtii leat biillain vuodján fanassáhttu rádjai ja das mátkkoštan viidásit fatnasin de deavddát vuosttaš linjái biillavuodjima ja nubbái ges fanassáhtu.

Eanet go okta mátki seammá dikšunbáikái

Jus dus leat eanet go okta mátki seammá dikšunbáikái de deavddát ovtta linjái juohke mátkki. Jus leat lonuhan fievrru mátkkoštetttiin de sáhtát eanet linjjáid geavahit. Jus lea dárbu eanet soddjái de sáhtát deavdit 8. čuoggái dahje deavdit sierra báhpárii.

Liigegolut

Liigegolut biillavuodjima oktavuodas, dego parkeren, biilafearga, bomma ja biikadeahkkadiva gokčojuvvo dušše jus heahtedili dihtii fertii, dahje jus dearvvašvuodalaš dahje johtolatsivaid dihtii lei dárbbaslaš biillain mátkkoštit.

Jus biillageavahepmi lei heahtedili dahje dearvvašvuodalaš sivaiddi dihtii de ferte divššodeaddji dán duođaštit ja duođaštus biddjot mielddusin ohcamii.

Jus ledje mátkkálaš sivat biillageavahepmái, nu go ahte ii gávdnon almmolaš sáhttu dan gaskkas, de fertet dán čilget 8. čuoggás dahje deavdit sierra báhpárii.

Duođaštus

Jus dus ledje dearvvašvuodalaš sivat biillageavahepmái de fertet bidjat mielddusin duođaštusa divššodeaddjis. Ferte duođaštus juohke ohcamii. Jus mátki lei heahteveahki várás de ferte dát maid duođaštuvvot.

Jus ledje dearvvašvuodalaš dárbbut mieđušteaddjái de fertet bidjat mielddusin duođaštusa divššodeaddjis.

Jus dus ledje golut parkeremii dahje fanasbilehtti de ferte bileahtaid/guittiid bidjat mielddusin. Jus dus lei duođaštuvvon dárbu mieđušteaddjái mátkkis, ja jus leahppi geavahan almmolaš sáhtu, de fertejit bileahtat/guittet biddjot mielddusin. Jus oasis mátkkis ledje jo rekvirerejuvvon/mákson Pasieantamátkkiiid bokte de čálát "Rekvirerejuvvon mátki" fievrorođđui. Bomma ja biikadeahkkadiva goluid ii dárbbas duođaštit.

Ná deavddát tabealla:

- **Beaivi/Dii:** Jus ozat ovtta mátkki dikšunbáikái ja leat lonuhan fievrru mátkkoštetttiin dahje áiggut ohcat liigegoluid gokčojuvvot de deavddát mátkkoštanbeaivvi.

Jus ozat eanet go ovtta mátkki seammá dikšunbáikái de geavahat beaiveruođu muitalan dihtii beaivvi ja áiggi dikšus.

- **Fievru:** Muital makkár fievrru geavahit mátkkis. Jus leat eanet go ovtta fievrru mátkkoštetttiin de geavahat ovtta linjjá juohke fievrru nammii. Jus oasis mátkkis ledje jo rekvirerejuvvon/mákson Pasieantamátkkiiid bokte de čálát "Rekvirerejuvvon mátki" fievrorođđui. Jus leat ambulánsabiillain-, fatnasin- dahje girdin- johtán de deavddát "Ambulánsa" fievrorođđui.

- **Gos vuolgán (čujuhus):** Deavdde čujuhusa gos vulget. Jus leat vuolgán eará báikkis go álbmotregistrerejuvvon ássanbáikkis de deavddát 5. čuoggá maid.

- **Gosa vuolgán (čujuhus):** Deavdde čujuhusa gosa vulget.

- **Mátki/máhccan:** Russe dása jus mátki lei ovddos maŋos. Jus mátkkoštit dušše ovtta guvlui de it russe dása.

- **Km. oktiibuot:** Deavdde galle kilomehtera leat mátkkoštan oktiibuot, oktan fanassáhtuin. Jus mátki šattai guhkit go oaneheamos geainnu (ovdamearkka dihtii giddejuvvon geainnuiddi dihtii dahje eará) de fertet dán čilget 8. čuoggás. Fuomáš ahte jus it deavdde geaidnočujuhusa go deavddát čujuhusaid de sáhttet kilomehterat eahpedárkilit rehkenastojuvvot. Dalle lea erenoamáš dehálaš ahte deavddát kilomehteriid dárkilit. Jus it dieđe man guhkás leat mátkkoštan de sáhtát geavahit kárta bálvalusaid maid gávnnat interneahatas.

Jus mátki lei ovddos maŋos de deavddát galle kilomehter šattai oktiibuot.

- **Bomma:** Deavdde bommagolu dása. Jus mátkkoštit ovddos maŋos de deavddát olu šattai oktiibuot.

- **Bileahhta(t):** Jus leat mátkkoštan fearggain, fatnasin dahje riddoruvttuin **biilla haga** de lea vejolaš dus lea riekti bileahhtagolu gokčojuvvot dan sadjái go standárdameari mátkái. Jus leat mátkkoštan **biillain** feargga mielde de sáhtta feargabileahhta gokčojuvvot jus lei dárbblaš biillain mátkkoštit. Muite mielddusin bidjat bileahhta dahje guitte mii čájeha ruhtameari. Jus leat mátkkoštan dárbblaš mieđušteaddjin ja dudnos leamaš golut almmolaš sáhttu de sáhttieahhti goappašagat oážžut gokčojuvvot kilomehteriid standárdameriin jus bidjabeahhti bileahtaid mielddusin.
- **Parkeren:** Deavdde ruhtameari parkerengoluide mat ledje mátkkis. Fertet bidjat guittiid mielddusin. Fuomáš ahte boahthinbileahhta ii čájjet go várrejuvvon sumi ja ii leat doarváid duođastus ahte man olu leat máksán.
- **Biikadeahkat:** Deavdde biikadeahkkadivvaga meari.
- **Mieđušteaddji:** Russe jus mieđušteaddji mátkkoštii sierra. Jus pasieanta ja mieđušteaddji mátkkošteigga ovttas de it russe dása.

Goas mátkkoštit ja goas máhccet? Muite deavdit beaivvi ja áiggi goas vulget ja goas máhccet. Dán ferte deavdit sihke pasientii ja vejolaš mieđušteaddjái, oapmahažžii ja fuolaheaddjái.

Eará liigegolut: Muhtun oktavuodain de sáhtta ohat goluid biilla bassama ja dávviriid sáddemii gokčojuvvot. Jus háliidat dán ohat de fertet bidjat mielddusin duođastusa divššodeaddjis, guittiid goluin ja čilgehusa 8. čuoggái dahje sierra báhparii.

7. Biebmu, idjadeapmi ja bálkámassin

Dán čuoggá deavddát dušše jus áiggut ohat biebmuhtadusa, idjadanbuhtadusa dahje buhtadusa bálkámassinis. Lea okta ruođu pasientii ja okta ruođu mieđušteaddjái/oapmahažžii/fuolaheaddjái. Jus lea duođastuvvon dárba mieđušteaddjái de lea mieđušteaddjis seammá vuoigatvuohta biebmo- ja idjadanbuhtadussii go pasieanttas.

- **Biebmu:** Jus dárbbášit eanet go 12 tiimmu mátkái de lea riekti biebmuhtadussii. Biebmuhtadus gokčojuvvo mearriduvvon meriid mielde ja don it dárbbáš guittiid dahje duođastusaid bidjat mielddusin. Deavdde gallii jándorii don ozat biebmuhtadusa, lassin dieđuide mátkki ja divššu álgguid ja loahpaid birra maid devdet 4. ja 6. čuoggáide. Jus mátki bisttii guhkit go jándora de rehkenastojuvvo juhke 6 tiimmu ođđa jándoris de go ollis jándor. .

- **Idjadeapmi:** Buhtadus idjadeapmái addojuvvo mearriduvvon meriid mielde go idjadeapmi lei dárbblaš. Jus idjadit iežat dearvvašvuođadili dihtii de fertet bidjat mielddusin duođastusa divššodeaddjis dán dárba. Jus idjadit guhkes mátkki dihtii dahje eará mátkái guoskevaš sivaid dihtii de fertet ákkastallat dárbbu 8. čuoggás. Deavdde galli jándorii ozat buhtadusa, lassin dieđuide mátkki ja divššu álgguid ja loahpaid birra maid devdet 4. ja 6. čuoggáide.

Pasieantan de sáhtta válljet idjadit dikšunbáikkis dan sadjái go mátkkoštit ruoktot dikšumiid gaskkas. Dalle gokčojuvvojit biebmo- ja idjadangolut seamma meriin go livččii máksit mátkkoštit ruoktot ovdan dikšumiid gaskkas. Jus válljet dákkár čovdosa de fertet čilget orruma ja goluid 8. čuoggái dahje sierra báhparii. Čilge maid mátkkiid beivviid.

Muite bidjat idjadangoluid guittiid mielddusin. Priváhta idjadeapmi ii gokčojuvvo. Biebmu- ja idjadangolut eai ge gokčojuvvo go pasieanta lea sajuštuvvon dikšunbáikkái. Dát gusto maid mieđušteaddjái.

- **Pasieanta bálkámassin:** Jus leat bargobártti oktavuodas leamašan divššus de sáhtta masson bálká gokčojuvvot jus leamaš guhkit go guovtte diibmosaš mátki. Deavdde galle diimmu ozat buhtaduvvot. Bálkámassin buhtaduvvo Stuorradiggemearriduvvon meriid mielde. Fertet bidjat bargobártemearrádusa ja duođastusa divššodeaddjis ahte ledjet divššus bargobártti oktavuodas ja duođastusa masson bálkás mielddusin. Dát mearkkaša duođastusa diibmobálkás, guhká jávket ja man olu gessojuvvui bálkás.
 - **Mieđušteaddji bálkámassin:** Jus leat mieđuštan pasieanta de sáhtta masson bálká gokčojuvvot. Bálkámassin buhtaduvvo Stuorradiggemearriduvvon meriid mielde Deavdde galle diimmu ozat buhtaduvvot.
- Ferte bidjat duođastusa galle diimmu ja man ollu bálká lea mieđušteaddjis gessojuvvon. Muite ahte ferte bidjat mielddusin duođastusa bargoaddis dahje rehketoallis. Jus ozat buhtadusa goluide láigoveahkkái de ferte dát duođastuvvot.

8. Vuodustusat dahje eará dieđut

Geavat dán čuoggá jus leat deavdán dieđuid mat gáibidit vuodustusa dahje eará lassidieđuid. Jus dárbbášat eanet saji de sáhtta deavdit sierra báhparii man bijat mielddusin.

9. Miehtan, vuolláičállin ja kontonummir masa máksá

Ohcamat meannuduvvojit ollásit dahje oasálaččat automáhtalaččat. Dát meroštallojuvvo dan ektui masa leat ohcamin. Jus háliidat biehttalit ollásit dahje oasálaččat automáhtalaš meannudeami vuostá de fertet dan cealkit 8. čuoggái friijateakstan dahje sierra báhpáris. Go biehttalat dieđuidat automáhtalaččat meannuduvvoma vuostá de fertet bidjat mielddusin buot duođaštusaid mat leat dárbbášlaččat ášši meannudeapmái, nu mo ovdamearkka dihtii bohtinduođaštusa ja vejolaččat friijakoartta duođaštusa. Fuomáš ahte ádjána guhkit meannudit ohcamiid manuála vugiin dihtorvuogádagaid veahkki haga.

Leat **dušše pasieanttat mat sáhttet miehtat** ahte

Pasieantamáttkit sáhtta pasieantta bohtinduođaštusa viežžat. Dát vižžojuvvojit Norsk pasientregister (NPR) ja databasen for kontroll og utbetaling av helserefusjon (KUHR) vuogádagain.

Jus imaštat mo Pasieantamáttkit meannuda persovnnadieđuid de sáhtát eanet lohkat dán birra helsenorge.no`s:

<https://helsenorge.no/personvern/pasientreiser-samtykke>

Sáhtát maid váldit oktavuoda telefonna bokte: 05515.

Jus pasieanta ii leat vuolláičállán ohcama de ferte bohtinduođaštus bidd jot mielddusin.

Muitte čállit beaivvi ja kontonummira masa háliidat ruđaidat máksojuvvojit. Loahpas fertet vuolláičállit ohcama.

Eanet dieđut?

Dárbbášat go eanet dieđuid? Pasieantamáttkiid ollislaš njuolggadusaid gávnnat pasieantamátkenjuolggadusain maid gávnnat lovdato.no`s. Sáhtát maid váldit oktavuoda Pasieantamáttkiin telefonna bokte 05515 nummariin dahje sáhtát eanet lohkat helsenorge.no`s.